

○ คำพิพากษา
(อุทธรณ์)

(ด. ๒๒)

คดีหมายเลขดำที่ อ. ๕๔๗/๒๕๕๑
คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๗๔๗/๒๕๕๑

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลปกครองสูงสุด

วันที่ ๑๖ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๕

นายยะเสอะ นาสวนสุวรรณ ที่ ๑
นายกิตติ นาสวนกิตติ ที่ ๒
นายนิคม นาสวนกิตติ ที่ ๓
นายสุนทร ไต้ฟ้า ที่ ๔
นายสมศักดิ์ นาสวนประภา ที่ ๕
นายประจักษ์ ผาภูมิขลาธาร ที่ ๖
นายประชา อรุณศรีสุวรรณ ที่ ๗
นายวิจิตร อรุณศรีสุวรรณ ที่ ๘
นายประเสริฐ วิชาไพบูลย์ ที่ ๙
นายสมชัย ทองผาภูมิปฐวี ที่ ๑๐
นายเนโท นาสวนนิวัฒน์ ที่ ๑๑
นายกำธร ศรีสุวรรณมาลา ที่ ๑๒
นายสมพงษ์ ทองผาไฉไล ที่ ๑๓
นายคารใจ บุญเสริมถาวรนิจ ที่ ๑๔
นางชไมพร ไทรสังขเจลา ที่ ๑๕
นางมะแซเฮง นาสวนบริสุทธ์ ที่ ๑๖
นายชาติรี ทองผาภูมิประภาส ที่ ๑๗
นายสมชาติ นาสวนกนก ที่ ๑๘

ผู้ฟ้องคดี

/นางมะละหง่วย...

ผู้แทนถูกฟ้อง

(นางสาวสุรณี แดงมะตอม)
เจ้าหน้าที่การปกครองชำนาญการ
10 ส.ค. 2556

ระหว่าง

นางมะละหง่วย นาสวนประภา ที่ ๑๙
 นางมิ่งกะเล่ อรุณศรีสุวรรณ ที่ ๒๐
 นายตะแสง ทองผาภูมิเจริญ ที่ ๒๑
 นายจีซ่า นาสวนสุวรรณ โดยนายสิทธิชัย นาสวนสุวรรณ
 ผู้เข้ามาแทนที่ผู้ฟ้องคดีผู้ถึงแก่ความตาย ที่ ๒๒

กรมควบคุมมลพิษ

ผู้ถูกฟ้องคดี

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร และการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร (อุทธรณ์คำพิพากษา)

ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนและผู้ถูกฟ้องคดียื่นอุทธรณ์คำพิพากษา ในคดีหมายเลขดำที่ ๒๑๔/๒๕๔๗ หมายเลขแดงที่ ๖๓๗/๒๕๕๑ ของศาลปกครองชั้นต้น (ศาลปกครองกลาง) คดีนี้ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนฟ้องและแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องว่า ผู้ถูกฟ้องคดีได้ออกใบอนุญาตแต่งแร่ ที่ ๒/๒๕๓๗ ให้บริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งตั้งอยู่ตำบลชะแล อำเภอกองคา ภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี โดยบริษัทฯ ได้ปล่อยทิ้งน้ำขุ่นข้นและกากแร่ดิบจากบ่อกักตะกอนลงสู่ลำห้วยคลิตี้ ส่งผลให้ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนและราษฎรในชุมชนคลิตี้ล่างได้รับผลกระทบ ต่อมา บริษัทฯ ได้ถูกสั่งปิดโรงงานและให้ชำระค่าปรับ การกระทำของบริษัทฯ ก่อให้เกิดการสะสมสารตะกั่วในน้ำ ดิน และสัตว์น้ำในปริมาณสูง โดยคุณภาพน้ำก่อนผ่านโรงงานแต่งแร่มีปริมาณตะกั่วอยู่ระหว่าง ๐.๐๐๑ - ๐.๐๐๑๔ มิลลิกรัมต่อลิตร ได้โรงงานแต่งแร่มีปริมาณตะกั่วระหว่าง ๐.๐๐๘ - ๐.๕๕๐ มิลลิกรัมต่อลิตร ในขณะที่เกณฑ์มาตรฐานไม่เกิน ๐.๐๕ มิลลิกรัมต่อลิตร สภาพดินในจุดใกล้บริเวณลำห้วยมีสารตะกั่วอยู่ระหว่าง ๑๖๗ - ๒๔๑ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม แต่ดินในหมู่บ้านคลิตี้ล่างมีสารตะกั่ว ๑๐๙ - ๖๑๔ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม ตะกอนดินท้องน้ำมีค่าปนเปื้อนสารตะกั่วอยู่ระหว่าง ๕,๘๗๐ - ๑๐๒,๕๗๔ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม ผลกระทบจากสารตะกั่ว ทำให้ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนซึ่งดำรงชีพด้วยการอาศัย

/ฟังฟังธรรมชาติ...

พึงพึงธรรมชาติ โดยเฉพาะแหล่งน้ำลำห้วยคลิตี้ได้รับการปนเปื้อนของสารตะกั่ว ผู้ถูกฟ้องคดี ไม่เข้าดำเนินการเพื่อขจัดมลพิษและฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ให้กลับคืนสู่สภาพเดิม โดยมีได้ควบคุม ตรวจสอบ เร่งรัดให้บริษัท ดำเนินการดูหรือขุดลอกตะกอน เพื่อนำไปกลบฝังตามแผน ที่เสนอต่อผู้ถูกฟ้องคดี ส่วนมาตรการที่บริษัท เสนอแก้ไขฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ ได้แก่ มาตรการสร้าง ฝ่ายหินทิ้ง จำนวน ๒ แห่ง เพื่อดักตะกอนตะกั่ว มาตรการดูและขุดลอกตะกอนในลำห้วย ผู้ถูกฟ้องคดีก็ไม่ได้กำหนดมาตรการหรือเงื่อนไขเพิ่มเติมให้บริษัท ดำเนินการและไม่ นำ มาตรการที่เสนอไว้ในรายงานการศึกษาของต่างประเทศมาดำเนินการ ประกอบกับไม่ได้ นำ ข้อมูลหรือสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นเสนอให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อประกาศให้ ลำห้วยคลิตี้เป็นเขตควบคุมมลพิษ ตามมาตรา ๕๙ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ อีกทั้ง ไม่เข้าดำเนินการฟื้นฟูและเรียกค่าใช้จ่าย ค่าเสียหายจากบริษัท ที่เป็นผู้ก่อมลพิษ ซึ่งเป็นผู้ทำลายทรัพยากรธรรมชาติของรัฐหรือ สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ตามมาตรา ๙๗ แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน และจากการ ละเลยต่อหน้าที่ดังกล่าวทำให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสองคนได้รับความเดือดร้อนเสียหาย ดังนี้

๑. ค่าเสียหายอันเนื่องมาจากถูกละเมิดสิทธิในการได้ประโยชน์จาก ทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ ความไม่สามารถที่จะดำรงชีพได้อย่างปกติ และต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพหรือ คุณภาพชีวิตของตน ตามมาตรา ๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ในอัตราเดือนละ ๑,๐๐๐ บาทต่อราย นับแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๕ จนถึงวันฟ้องเพิ่มเติม เป็นระยะเวลา ๒๒ เดือน คิดเป็นค่าเสียหายรายละ ๒๒,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี จากต้นเงินดังกล่าว นับจากเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๕ จนถึงวันฟ้องเพิ่มเติมรายละ ๓,๐๒๕ บาท รวมเป็นค่าเสียหายของผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสองคน รายละ ๒๕,๐๒๕ บาท

๒. ค่าเสียหายอันเนื่องมาจากผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสองคนมีภาระค่าใช้จ่ายในการ ซื้ออาหารทดแทนอาหารที่เคยมีอยู่ในสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ในอัตราเดือนละ ๗๐๐ บาท ต่อราย นับแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๕ จนถึงวันฟ้องเพิ่มเติม เป็นระยะเวลา ๒๒ เดือน คิดเป็นค่าเสียหายรายละ ๑๕,๔๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี จากต้นเงิน ดังกล่าว นับจากเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๕ จนถึงวันฟ้องเพิ่มเติมรายละ ๒,๑๑๗ บาท รวมเป็น ค่าเสียหายของผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสองคนทั้งสิ้นรายละ ๑๗,๕๑๗ บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้นจำนวน ๓๘๕,๓๗๔ บาท

/๓. ผู้ฟ้องคดี...

๓. ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนได้รับความเสียหายต่อสิทธิดังกล่าวอย่างต่อเนื่องไป
 ในอนาคต ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนจึงขอคิดค่าเสียหายในแต่ละราย เป็นเงินเดือนละ ๑,๐๐๐ บาท
 และค่าเสียหายในกรณีที่มีภาระค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารในแต่ละรายเป็นเงินเดือนละ
 ๗๐๐ บาท รวมเป็นค่าเสียหายของผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนในแต่ละราย ทั้งสิ้นเป็นเงินเดือนละ
 ๑,๗๐๐ บาท นับแต่วันถัดจากวันฟ้องเพิ่มเติมจนกว่าผู้ถูกฟ้องคดีจะเข้าดำเนินการขจัด
 มลพิษการปนเปื้อนสารตะกั่วและฟีนฟูล่าห้วยคลิตี้และสภาพนิเวศบริเวณดังกล่าว
 ให้กลับคืนสู่สภาพเดิมและเป็นไปตามหลักเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมและ
 คุณภาพชีวิตตามที่กฎหมายกำหนดตามฟ้อง จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง

ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ดังนี้

๑. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดโดยเข้าดำเนินการ
 ขจัดมลพิษและฟีนฟูล่าห้วยคลิตี้ จัดให้มีแผนการดำเนินงานภายใต้กำหนดระยะเวลา
 ที่ชัดเจน เพื่อให้ล้าห้วยคลิตี้และสภาพนิเวศบริเวณดังกล่าวกลับคืนสู่สภาพเดิมและเป็นไป
 ตามหลักเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตตามที่กฎหมายกำหนด
 และให้ผู้ถูกฟ้องคดีเรียกค่าใช้จ่ายในการดำเนินการดังกล่าว และค่าเสียหายตามมูลค่าของ
 ทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลาย สูญหายหรือเสียหายจากบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์
 (ประเทศไทย) จำกัด ผู้ก่อมลพิษภายหลัง

๒. ให้มีการกำหนดมาตรการอื่น ๆ ในการแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนของ
 สารตะกั่วบริเวณล้าห้วยคลิตี้และการฟื้นฟูระบบนิเวศบริเวณดังกล่าว โดยคำนึงถึง
 การคุ้มครองสิทธิการมีส่วนร่วมของราษฎรชุมชนบ้านคลิตี้ล่างในการจัดการและใช้ประโยชน์จาก
 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๓. ให้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลปัญหาการปนเปื้อนของสารตะกั่วบริเวณ
 ล้าห้วยคลิตี้ ผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของราษฎรชุมชนบ้านคลิตี้ล่าง และผลกระทบต่อ
 คุณภาพสิ่งแวดล้อม พร้อมความเห็นเบื้องต้นเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
 เพื่อพิจารณาสั่งการประกาศให้บริเวณล้าห้วยคลิตี้ รวมถึงบริเวณที่ได้รับผลกระทบเป็น
 เขตควบคุมมลพิษ

๔. ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน เป็นเงินรายละ ๔๒,๕๔๒ บาท
 พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี จากต้นเงินจำนวน ๓๗,๔๐๐ บาท นับแต่
 วันถัดจากวันฟ้องเพิ่มเติมจนกว่าจะชำระเสร็จ

๑๕. ให้ผู้ถูกฟ้องคดี...

๕. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าเสียหายในอนาคตให้แก่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน แต่ละรายในอัตราเดือนละ ๑,๗๐๐ บาท นับแต่วันถัดจากวันฟ้องเพิ่มเติมเป็นต้นไป จนกว่าผู้ถูกฟ้องคดีจะเข้าดำเนินการขจัดมลพิษการปนเปื้อนสารตะกั่วและฟีนฟูล่าห้วยคลิตี้ และสภาพนิเวศบริเวณดังกล่าวให้กลับคืนสู่สภาพเดิม และเป็นไปตามหลักเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตตามที่กฎหมายกำหนดตามฟ้อง

๖. สั่งคืนค่าฤชาธรรมเนียมศาลทั้งหมดหรือแต่บางส่วนตามส่วนของการชนะคดี ให้แก่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนด้วย

ผู้ถูกฟ้องคดีให้การว่า ก่อนที่กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๑ (๖) จะกำหนดให้ กรมควบคุมมลพิษมีอำนาจหน้าที่ในการประสานงานและดำเนินการเพื่อฟื้นฟู หรือระงับ เหตุที่อาจเป็นอันตรายจากมลพิษในพื้นที่ที่มีการปนเปื้อนมลพิษ และประเมินความเสียหาย ต่อสิ่งแวดล้อม ผู้ถูกฟ้องคดีไม่มีอำนาจหน้าที่ดังกล่าว เนื่องจากพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓ (๓) กำหนดให้กรมควบคุมมลพิษมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (๓) จัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และมาตรการในการควบคุมป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษอันเนื่องมาจากภาวะมลพิษ เมื่อศูนย์ศึกษาทะเลทรายและพัฒนาได้มีหนังสือร้องเรียนลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๔๑ ว่า โรงแต่งแร่ได้ปล่อยน้ำเสียลงลำห้วยคลิตี้ ทำให้ชาวบ้านไม่สามารถใช้น้ำได้ ขอให้ส่งเจ้าหน้าที่ เข้าตรวจสอบ ผู้ถูกฟ้องคดีจึงได้ส่งเจ้าหน้าที่เข้าดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๑ ถึงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๑ และครั้งที่สองเมื่อวันที่ ๒๔ ถึงวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๔๑ พบว่า โรงแต่งแร่ของบริษัท ตะกั่วคอนซันตรอสส์ (ประเทศไทย) จำกัด ได้ปล่อยน้ำเสียจากบ่อกักเก็บตะกอนหางแร่ลงสู่ลำห้วยคลิตี้จริง ซึ่งผลการตรวจวิเคราะห์ ตัวอย่างน้ำและตะกอนดินเป็นระยะทางประมาณ ๑๙ กิโลเมตร (เคซี ๑ - เคซี ๘) จำนวน ๖ ครั้ง ปรากฏว่า

ก) บริเวณก่อนผ่านโรงแต่งแร่ (เคซี ๑) ปริมาณสารตะกั่วในน้ำมีค่าอยู่ ระหว่าง ๐.๐๐๓ - ๐.๐๑๔ มิลลิกรัมต่อลิตร และปริมาณสารตะกั่วในตะกอนดินท้องน้ำมีค่าอยู่ ระหว่าง ๒๒๘ - ๖๖๕ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม

ข) บริเวณใต้โรงแต่งแร่ลงไป (เคซี ๒ - เคซี ๘) มีปริมาณสารตะกั่วในน้ำอยู่ ระหว่าง ๐.๐๒๕ - ๐.๕๕๐ มิลลิกรัมต่อลิตร ซึ่งสูงเกินกว่าค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน และปริมาณสารตะกั่วในตะกอนดินท้องน้ำ มีค่าระหว่าง ๘,๖๗๖ - ๖๘,๘๒๐ มิลลิกรัมต่อ

/กิโลกรัม...

กิโลกรัม ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือขอความร่วมมือไปยังกระทรวงสาธารณสุขให้ติดตามตรวจสอบสุขภาพอนามัยของชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงลำห้วยคลิตี้ และได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมทรัพยากรธรณี กรมอนามัย กรมป่าไม้ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข และบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด เข้าร่วมประชุมครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๔๑ เพื่อวางมาตรการแก้ไขปัญหาคาร์บอนไดออกไซด์ของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ ซึ่งที่ประชุมมีมติให้บริษัทฯ ดำเนินการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ โดยการขุดลอกตะกอนที่ปนเปื้อนออกไปกำจัด โดยให้สำรวจและศึกษาการปนเปื้อนก่อนดำเนินการ นอกจากนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีได้เสนอปัญหาการปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม สภาผู้แทนราษฎร ที่ศาลากลางจังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๑ ซึ่งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมมีมติให้กรมทรัพยากรธรณี กรมป่าไม้ และผู้ถูกฟ้องคดีรายงานผลการดำเนินงานเกี่ยวกับกรณีดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีได้รายงานผลการตรวจสอบแหล่งน้ำที่ได้รับผลกระทบจากโรงแต่งแร่ ปรากฏว่าคุณภาพน้ำและตะกอนดินในลำห้วยคลิตี้ที่ไหลผ่านโรงแต่งแร่มีการสะสมของสารตะกั่วในปริมาณสูง ผู้ถูกฟ้องคดีได้ชี้แจงปัญหาและแนวทางแก้ไขต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๑ โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมของโรงแต่งแร่ในพื้นที่ การตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยกรมควบคุมมลพิษเมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๔๑ วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๑ และวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๔๑ รวมทั้งข้อเสนอ แนวทางฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ ซึ่งที่ประชุมมีมติให้ผู้ถูกฟ้องคดีติดตามตรวจสอบและรายงานให้ทราบเป็นระยะ นอกจากนี้ผู้ถูกฟ้องคดีได้นำเรื่องการปนเปื้อนของสารตะกั่วและแนวทางฟื้นฟูเสนอให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติทราบ ในการประชุมครั้งที่ ๘/๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๑ โดยไม่ได้เสนอให้มีการประกาศให้ลำห้วยคลิตี้และพื้นที่ใกล้เคียงเป็นเขตควบคุมมลพิษแต่อย่างใด ผู้ถูกฟ้องคดีได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๒ เพื่อพิจารณาโครงร่างแผนปฏิบัติการฟื้นฟูของบริษัทฯ ว่า การขุดลอกตะกอนดินจากลำห้วยคลิตี้จะมีมาตรการป้องกันการฟุ้งกระจายของตะกอนได้อย่างไร และจะต้องขออนุญาตจากกรมป่าไม้หรือไม่เพราะพื้นที่ดำเนินการอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งที่ประชุมมีมติ ดังนี้ (ก) ให้บริษัทฯ เร่งจัดทำผลการศึกษาสำรวจและแผนปฏิบัติการฟื้นฟู (ข) ให้ผู้ถูกฟ้องคดีประสานเรื่องขออนุญาตดำเนินการฟื้นฟูต่อกรมป่าไม้ (ค) แต่งตั้งคณะทำงานช่วยเหลือศึกษาระดับการสะสมของตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ที่เหมาะสมที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง โดยมีผู้อำนวยการสถาบันพัฒนา

/เทคโนโลยี...

เทคโนโลยีการควบคุมมลพิษ กรมควบคุมมลพิษ เป็นประธาน ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือขออนุญาตดำเนินการฟื้นฟูโดยการขุดลอกตะกอนดินที่ปนเปื้อนตะกั่วในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติต่อกรมป่าไม้ และได้ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานป่าไม้ อำเภอทองผาภูมิ และองค์การบริหารส่วนตำบลชะแล อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี กรมป่าไม้ได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกฟ้องคดียื่นคำขอเข้าทำประโยชน์ให้เป็นไปตามระเบียบกรมป่าไม้เพื่อให้ดำเนินการฟื้นฟูถูกต้องตามระเบียบ หลังจากนั้นผู้ถูกฟ้องคดีได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๒ สรุปสาระสำคัญได้ว่า (๑) กรมอนามัยได้นำผลการตรวจวัดระดับตะกั่วในเลือด น้ำ และสัตว์น้ำแจ้งให้ที่ประชุมทราบและ (๒) ที่ประชุมมีมติให้บริษัท ลงมือขุดลอกตะกอนดินในจุดเคซี ๒ และเคซี ๓ ก่อน พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านทราบในขณะขุดลอก รวมทั้งเชิญผู้แทนจากกรมป่าไม้และกรมทรัพยากรธรณีเข้าตรวจเยี่ยมและสังเกตการณ์การขุดลอกตะกอนดินจากลำห้วยคลิตี้ ผู้ถูกฟ้องคดีได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งผู้แทนจากองค์กรเอกชน ได้แก่ ศูนย์ศึกษาเกาะเรียงและพัฒนา และมูลนิธิสืบนาเคเสถียร เข้าร่วมประชุมครั้งที่ ๔ เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๒ ที่ประชุมมีมติให้บริษัท เร่งศึกษาความเป็นไปได้ในการขุดหลุมฝังกลบตะกอนดิน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดจุดหรือเลือกพื้นที่ที่จะขุดหลุมฝังกลบ พร้อมทั้งจัดทำแผนการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมเสนอต่อที่ประชุมต่อไป ผู้ถูกฟ้องคดีเห็นว่าการดำเนินงานของบริษัทฯ มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน จึงได้มีคำสั่งกรมควบคุมมลพิษที่ ๒๖๘/๒๕๔๒ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๔๒ แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาการสะสมของตะกั่วในสิ่งแวดล้อมบริเวณเหมืองแร่คลิตี้ อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี โดยให้มีหน้าที่สำคัญในการกำกับดูแลการดำเนินงานตามแผนฟื้นฟูของบริษัทฯ ร่วมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาการสะสมของตะกั่วในสิ่งแวดล้อมบริเวณเหมืองแร่คลิตี้ คณะทำงานประกอบด้วยผู้แทนกรมป่าไม้ กรมทรัพยากรธรณี กรมอนามัย สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๔ ศูนย์ศึกษาเกาะเรียงและพัฒนา สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข และกรมควบคุมมลพิษ โดยมีกองจัดการคุณภาพน้ำ (เดิม) เป็นฝ่ายเลขานุการ ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีได้แถลงข่าวเรื่องการแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนของตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ว่า ผลการวิเคราะห์ปริมาณตะกั่วที่ปนเปื้อน ซึ่งแสดงว่าบริเวณใต้โรงแต่งแร่ลงไปจะมีค่าสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และมาตรการในการแก้ไขปัญหาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งบริษัทฯ โดยร่วมกันกำหนดมาตรการ ซึ่งแผนระยะสั้นได้มอบหมายให้บริษัทฯ ปรับปรุงแก้ไขบ่อเก็บกักตะกอนขั้นต้น และจัดทำแผนฟื้นฟูโดยวิธี

/ขุดลอก...

ชุดลอกตะกอนดินนำไปกำจัดด้วยวิธีที่เหมาะสม ส่วนแผนระยะยาว ให้บริษัท ดำเนินการตรวจสอบและรายงานให้ผู้ถูกฟ้องคดีทราบเป็นระยะ โดยคณะทำงานเข้าร่วมประชุมครั้งที่ ๕ เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๔๒ ซึ่งหน่วยตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมและคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านวิชาการป่าไม้ กรมป่าไม้ เห็นว่าการชุดลอกตะกอนดินควรทำในบริเวณที่ไม่มีต้นไม้นาน้ำ และเสนอให้ทำเขื่อนตักตะกอนกึ่งถาวร บริษัท ได้เสนอแผนการดำเนินงานเป็น ๒ ระยะ คือ ระยะแรก ชุดเอาตะกอนดินนำกลับไปฝังกลบที่บ่อกักเก็บหางแร่ และชุดหลุมฝังกลบ ๓ แห่ง สำหรับฝังตะกอนดิน ระยะที่สอง ทำเขื่อนตักตะกอนกึ่งถาวร จำนวน ๒ แห่ง บริเวณจุดเคซี ๔ และเคซี ๔/๑ ตักตะกอนดินที่ตกค้างไปฝังกลบต่อไป ที่ประชุมเห็นชอบตามแผนงานที่เสนอและให้คณะทำงานเข้าตรวจสอบพื้นที่ก่อนที่จะอนุญาตให้ดำเนินการต่อไป คณะทำงาน เจ้าหน้าที่ป่าไม้เขตบ้านโป่ง และป่าไม้ทองผาภูมิได้ลงสำรวจและตรวจสอบพื้นที่ที่จะทำเขื่อนตักตะกอนกึ่งถาวร ระหว่างวันที่ ๒๑ ถึงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ และเสนอให้บริษัท จัดทำแผนที่เพิ่มเติมในส่วนของการขอใช้พื้นที่เพื่อทำเขื่อนและหลุมฝังกลบตะกอนดินที่จะชุดลอกจากบริเวณหน้าเขื่อน ผู้ถูกฟ้องคดีได้เชิญคณะทำงานประชุมครั้งที่ ๖ เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ โดยมีภาคีรัฐ องค์กรเอกชนหลายหน่วยงานเข้าร่วมเพื่อพิจารณาความเหมาะสมในการแก้ไขและฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ ที่ประชุมมีมติให้บริษัท ดำเนินการแก้ไขการทำหลุมฝังกลบให้เป็นไปตามที่เคยเสนอต่อที่ประชุม แล้วนำเสนอต่อที่ประชุมในคราวต่อไป ต่อมา คณะทำงานรวมทั้งปฏิรูปที่ดินจังหวัด ป่าไม้อำเภอทองผาภูมิ และกลุ่มอนุรักษ์กาญจนบุรีได้เข้าตรวจสอบพื้นที่การดำเนินงานฝังกลบตะกอนดินของบริษัท ระหว่างวันที่ ๑๕ ถึงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๔๓ พบว่า ควรปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ หลายประการ ผู้ถูกฟ้องคดีได้เชิญคณะทำงาน นักวิชาการ และองค์กรเอกชนต่าง ๆ เข้าร่วมประชุมเป็นครั้งที่ ๗ เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๓ เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหา ที่ประชุมมีมติให้ศึกษาแหล่งกำเนิดของการปนเปื้อนสารตะกั่วให้ชัดเจนว่าเกิดจากโรงแต่งแร่หรือธรรมชาติ และควรมีการตรวจสอบการแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ เช่น คุณภาพน้ำ สุขภาพอนามัย การรั่วซึมของหลุมฝังกลบและการสร้างเขื่อนตักตะกอน หลังจากนั้นได้มีคำสั่งกรมควบคุมมลพิษ ที่ ๑๒๔/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๓ แต่งตั้งคณะทำงานชุดใหม่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงหน่วยงานภายในของผู้ถูกฟ้องคดี เพื่อดำเนินงานฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้มีความเหมาะสม

สำหรับโครงการหรือแผนงานเพื่อขจัดมลพิษและฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ ให้กลับคืนสู่สภาพปกตินั้น ผู้ถูกฟ้องคดีได้ดำเนินการติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังระดับ

/การปนเปื้อน...

การปนเปื้อนของสารตะกั่วในสิ่งแวดล้อมบริเวณลำห้วยคลิตี้ ด้วยการเก็บตัวอย่างน้ำ ดิน ตะกอนดินท้องน้ำ และสิ่งมีชีวิตในน้ำจากลำห้วยคลิตี้มาทำการวิเคราะห์ปริมาณสารตะกั่ว ที่ปนเปื้อนอย่างต่อเนื่องรวม ๑๑ ครั้ง ซึ่งดำเนินการได้ในช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนมีนาคม ของทุกปี ครั้งสุดท้ายเมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๔๗ ส่วนการขุดลอกตะกอนดินริมฝั่งลำห้วยคลิตี้ ช่วง ๒.๕ กิโลเมตรแรก จากจุดเริ่มต้นของการปนเปื้อนเมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ถึงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๔๒ มาฝั่งกลับ แต่จากการวิเคราะห์การปนเปื้อนของสารตะกั่วภายหลังการขุดลอก ตะกอนดินริมฝั่งลำห้วยคลิตี้ ปรากฏว่า มีแนวโน้มการเคลื่อนย้ายและแพร่กระจายของ สารตะกั่วลงไปสู่ท้ายน้ำมากขึ้น จึงได้หารือร่วมกับผู้เชี่ยวชาญทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งได้รับการแนะนำไม่ให้ขุดลอกตะกอนดินเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการฟุ้งกระจายของสารตะกั่ว อีกทั้งก่อสร้างฝายหินทิ้งเพื่อดักตะกอนดินที่มีสารตะกั่วปนเปื้อนบริเวณใต้โรงแต่งแร่คลิตี้ลงมา เป็นระยะทาง ๔.๕ กิโลเมตร และระยะทาง ๘ กิโลเมตร (หรือเคซี ๔ และเคซี ๔/๑ ตามลำดับ) ผู้ถูกฟ้องคดีได้ยื่นคำขออนุญาตเข้าใช้พื้นที่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งกรมป่าไม้ได้อนุญาต ให้ใช้พื้นที่และอนุมัติแบบก่อสร้างเมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๔๔ และได้ดำเนินการก่อสร้างระหว่าง เดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ จนแล้วเสร็จทั้ง ๒ แห่ง ส่วนการขุดตะกอนดินท้องน้ำ ที่สะสมอยู่บริเวณด้านหน้าฝายหินทิ้งทั้ง ๒ แห่ง การฝั่งกลับตะกอนดินที่สูบขึ้นมา ซึ่งคาดว่าจะ ดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนเข้าสู่ฤดูฝนในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีได้หารือ อย่างไม่เป็นทางการร่วมกับผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้รับความความคิดเห็นและ ข้อสังเกตว่า ไม่ควรดำเนินการสูบน้ำหรือขุดลอกตะกอนดิน เนื่องจากอาจก่อให้เกิดการฟุ้งกระจาย ของตะกั่วที่สะสมในตะกอนดินและแพร่กระจายไปในน้ำ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำ และสิ่งแวดล้อมมากกว่าการปล่อยไว้ตามธรรมชาติและตะกั่วที่สะสมในตะกอนดิน จะอยู่ในรูปที่มีความเสถียรสูงและมีสภาวะที่อาจจะละลายออกมาสู่น้ำน้อยมาก อีกทั้งเป็น ช่วงฤดูฝน เส้นทางสัญจรเสียหายและมีน้ำหลากไม่สามารถดำเนินการในพื้นที่ลำห้วยคลิตี้ได้ จึงได้ระงับการดำเนินการตามแผนงานขุดหลุมและสูบน้ำตะกอนดินหน้าฝายหินทิ้งเพื่อทำการ ฝั่งกลับไว้ชั่วคราว และติดตามตรวจสอบระดับตะกั่วในสิ่งแวดล้อม หากอยู่ในระดับที่อาจ ก่อให้เกิดผลกระทบจะจัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นทางการ เพื่อกำหนด แนวทางการดำเนินการและมาตรการฟื้นฟูที่เหมาะสมต่อไป ส่วนขั้นตอนการดำเนินการ ตามแผนงานทำทุกอย่างพร้อมกันไป และได้กระทำครั้งสุดท้ายเมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๔๗ และ ภายหลังจากที่บริษัทฯ ได้ทำการก่อสร้างฝายหินทิ้ง จำนวน ๒ แห่ง ผู้ถูกฟ้องคดีได้ดำเนินการโดยมี หนังสือแจ้งให้บริษัทฯ จัดทำแผนการขุดลอกตะกอนดินท้องน้ำที่สะสมอยู่บริเวณด้านหน้าฝายหินทิ้ง

/ทั้ง ๒ แห่ง...

ทั้ง ๒ แห่ง และได้รับแจ้งว่าบริษัท สามารถที่จะดำเนินการได้ในช่วงเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๕ เนื่องจากบริเวณลำห้วยคลิตี้ยังมีฝนตกชุก ถนนถูกน้ำท่วมและกัดเซาะเป็นร่องลึก บางแห่งมีลักษณะเป็นบ่อน้ำ รวมทั้งมีต้นไม้ขนาดใหญ่กีดขวางทางสัญจร ทำให้ไม่สามารถนำเครื่องมือหรือเครื่องจักรที่จำเป็นเข้าไปสำรวจหรือปรับสภาพพื้นที่สำหรับตักตะกอนดินหรือก่อสร้างหลุมฝังกลบได้ ต่อมา บริษัท ได้เสนอแผนปฏิบัติงานขุดหลุมและสูบน้ำตะกอนดินหน้าฝายหินทิ้งเพื่อทำการฝังกลบเมื่อเดือนเมษายน ๒๕๔๖ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีขอให้พิจารณาจ้างบริษัทที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผน และผู้ถูกฟ้องคดีได้ติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังระดับการปนเปื้อนของสารตะกั่วในสิ่งแวดล้อมบริเวณลำห้วยคลิตี้ หากพบว่ามีสารปนเปื้อนสารตะกั่วอยู่ในระดับสูงเกินกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ จะพิจารณากำหนดแนวทางการดำเนินการและมาตรการฟื้นฟูที่เหมาะสมต่อไป พร้อมทั้งระงับการดำเนินการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ด้วยการขุดลอกหรือสูบน้ำตะกอนดินทิ้งนำไปฝังกลบ เนื่องจากอาจก่อให้เกิดการฟุ้งกระจายของตะกั่วที่สะสมในตะกอนดินและแพร่กระจายไปในน้ำ ส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำและสิ่งแวดล้อมมากกว่าการปล่อยตะกอนดินซึ่งมีตะกั่วสะสมอยู่ในรูปที่มีความเสถียรสูงไว้ตามธรรมชาติ ประกอบกับผลการตรวจสอบระดับการปนเปื้อนตะกั่วในแหล่งน้ำล่าสุดเมื่อเดือนมกราคม ๒๕๔๖ พบว่า ปริมาณตะกั่วในตัวอย่างน้ำที่เก็บจากลำห้วยคลิตี้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ และอยู่ในระดับที่ปลอดภัยต่อการนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภคและบริโภค ปัจจุบันยังไม่มีเทคโนโลยีหรือวิธีการฟื้นฟูตะกอนดินทิ้งน้ำที่เหมาะสมสำหรับดำเนินการในพื้นที่ลำห้วยคลิตี้ โดยไม่ก่อให้เกิดการฟุ้งกระจายของตะกั่วที่สะสมในตะกอนดินและแพร่กระจายไปในน้ำ

สำหรับการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมแทนบริษัท และการเรียกร้องค่าเสียหายกรณีทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเสียหายนั้น ผู้ถูกฟ้องคดียังไม่เคยดำเนินการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมแทนบริษัท เพราะการดำเนินการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ที่ผ่านมาเป็นไปตามหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย บริษัท ดำเนินการและเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ทั้งหมด ช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาลและตั้งกองทุนช่วยเหลือด้านสุขภาพอนามัยให้แก่ชาวบ้านหมู่บ้านคลิตี้ล่าง รวมทั้งดำเนินการร่วมกับประมงจังหวัดกาญจนบุรีจัดหาพันธุ์ปลา ส่งเสริมให้มีการเลี้ยงปลาในบ่อสำหรับบริโภคในครัวเรือนทดแทนการจับปลาในลำห้วยคลิตี้ และการเรียกร้องค่าเสียหายกรณีทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเสียหายนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีไม่มีอำนาจที่จะดำเนินการ อย่างไรก็ตาม จากการที่ค่าปนเปื้อนของสารตะกั่วทั้งในน้ำ ดิน ตะกอนดินทิ้งน้ำ และสิ่งมีชีวิต มีค่าสูงกว่ามาตรฐานในระดับที่ปรากฏจาก

/ผลการตรวจ...

ผลการตรวจวิเคราะห์ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในทางวิชาการถือว่าเป็นระดับที่รุนแรงและค่ามาตรฐานที่ยอมให้มีปริมาณสารตะกั่วในเลือดกำหนดไว้อย่างไร นั้น เห็นว่า การติดตามระดับการปนเปื้อนสารตะกั่วในน้ำ ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๓ พบว่า น้ำในลำห้วยคลิตี้บางช่วงมีระดับการปนเปื้อนสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนที่บริโภคน้ำหรือสิ่งมีชีวิตที่ปนเปื้อนสารตะกั่ว ในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ จนถึงปัจจุบันพบว่าอยู่ในระดับที่เป็นไปตามมาตรฐาน ซึ่งอยู่ในระดับที่ปลอดภัยต่อการอุปโภคและบริโภค (ปริมาณสารตะกั่วน้อยกว่า ๐.๐๕ มิลลิกรัมต่อลิตร) สำหรับปริมาณตะกั่วในตะกอนดินท้องน้ำและสัตว์น้ำในลำห้วยคลิตี้ พบว่า ค่าเกินมาตรฐานจึงไม่ควรนำสัตว์ไปบริโภคเพราะอาจสะสมในร่างกายได้ ค่ามาตรฐานที่ยอมให้มีปริมาณสารตะกั่วสะสมในเลือดกำหนดไว้โดยมาตรฐานของสถาบันควบคุมและป้องกันโรคของประเทศสหรัฐอเมริกา ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีมาตรฐานที่กำหนดหรือใช้บังคับการตรวจสอบ จึงใช้การเปรียบเทียบกับตะกอนดินท้องน้ำที่ไม่ได้รับการปนเปื้อนจากกิจกรรมการแต่งแร่ตะกั่ว ซึ่งพบว่าด้านท้ายน้ำมีปริมาณตะกั่วปนเปื้อนสูงกว่าด้านต้นน้ำที่ใช้เป็นจุดอ้างอิงจนถึงปัจจุบัน ด้วยเหตุที่ยังไม่มีมาตรฐานการปนเปื้อนตะกั่วในตะกอนดินท้องน้ำจึงไม่อาจจะสรุปได้แน่ชัดว่าปริมาณตะกั่วที่ตรวจพบนั้น ถือได้ว่าเป็นมลพิษที่ร้ายแรง แต่หากพิจารณาโดยเปรียบเทียบกับประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว ซึ่งกำหนดค่าปริมาณตะกั่ว (ทั้งหมด) ในน้ำสกัดไว้เท่ากับหรือมากกว่า ๕.๐๐ มิลลิกรัมต่อลิตร ปรากฏว่าตะกอนดินท้องน้ำของลำห้วยคลิตี้ที่ปนเปื้อนสารตะกั่วมิได้จัดเป็นสารอันตรายที่จะต้องจัดการดูแลอย่างใกล้ชิดเคร่งครัด เนื่องจากปริมาณสารตะกั่วที่ละลายออกมาในน้ำสกัดน้อยกว่า ๕.๐๐ มิลลิกรัมต่อลิตร และไม่มีรายงานที่เกิดอันตรายร้ายแรงจากการได้รับพิษจากตะกั่วของชาวบ้านคลิตี้ล่าง ทั้งยังไม่มีรายงานว่ามีผู้ป่วยจากการได้รับพิษตะกั่วที่ชัดเจน

ส่วนการที่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนอ้างว่า สามารถใช้วิธีการดูดตะกอนตะกั่วตลอดลำห้วยคลิตี้โดยใช้เทคนิคในการดูดทราย นั้น เทคนิคการดูดทรายไม่อาจกระทำได้ เนื่องจากต้องใช้เครื่องมือและเครื่องจักรขนาดใหญ่ ซึ่งทำได้เฉพาะในทะเลหรือแม่น้ำขนาดใหญ่เท่านั้น แต่เนื่องจากพื้นที่ตามธรรมชาติของลำห้วยคลิตี้เป็นลำน้ำขนาดเล็กและเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดการฟุ้งกระจายของตะกอนดิน ปกติหากจะป้องกันมิให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในวงกว้าง จะต้องใช้มาตรการล้อมรอบบริเวณที่จะ

/ดำเนินการ...

ดำเนินการประกอบด้วย อีกทั้ง การคุกทรายอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตในน้ำและสัตว์หน้าดิน ซึ่งจะถูกลดไปกับตะกอนดินด้วย อันจะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศของลำห้วยคลิตี้ ในระยะยาว ส่วนบริเวณน้ำตกธิดาดอยที่ลำห้วยคลิตี้ล่างไหลผ่านมีหินธรรมชาติ สภาพคล้ายฝายหินน้ำทิ้งทำหน้าที่เป็นตัวดักตะกอน สภาพเช่นนั้นจะเอื้ออำนวยในการ ดำเนินการกำจัดมลพิษในลำห้วยคลิตี้ นั้น ผู้ถูกฟ้องคดีได้ไปตรวจสอบและเก็บตัวอย่างน้ำ ดินตะกอนในบริเวณใกล้เคียงอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำ พบว่า ไม่เกินมาตรฐาน และน้ำตกธิดาดอยเป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งที่มีความสวยงาม และมีสภาพตามธรรมชาติคล้ายฝาย ซึ่งอาจจะกั้นตะกอนดินในระดับหนึ่ง ทั้งนี้ การดำเนินการใด ๆ หรือการปรับพื้นที่สภาพตามธรรมชาติในบริเวณน้ำตกธิดาดอยอาจจะทำลายทัศนียภาพ และความงดงามตามธรรมชาติของน้ำตกธิดาดอยและยังอาจก่อให้เกิดการกัดเซาะและพังทลาย ของตลิ่งลำห้วยคลิตี้ ส่วนรายงานผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องโดยผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ สามารถนำมาปรับใช้ในกรณีนี้ได้ นั้น การดำเนินการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ทำในรูปคณะทำงาน ได้พยายามหาแนวทางกำหนดการฟื้นฟูที่เหมาะสมที่สุดซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ ก็ได้ระดม ความคิดเห็นและเสนอมาตรการที่เป็นไปได้และเหมาะสมที่สุดแล้ว จึงได้สรุปเป็นมาตรการ หรือแนวทางร่วมกัน โดยไม่อาจจะเลยข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ ประกอบกับ ผู้ถูกฟ้องคดีได้ศึกษาค้นคว้าหรือรวบรวมข้อมูลจากต่างประเทศแล้ว ไม่พบว่ามีกรณี สารตะกั่วเช่นนี้เกิดขึ้นในประเทศใดมาก่อน รวมทั้งการประชุมคณะทำงานหรือประชุมทางวิชาการ ก็ยังไม่มีผู้เสนอแนวทางหรือให้ความเห็นต่อมาตรการการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ที่เหมาะสมและ เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ มีเพียงกรณีศึกษาการปนเปื้อนของแคดเมียมในแม่น้ำจินซู ประเทศญี่ปุ่น ว่าการขุดลอกตะกอนดินหน้าเขื่อนตลอดแนวแม่น้ำทำให้เกิดความเข้มข้นของสารแคดเมียม ในแม่น้ำจินซูเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการจัดการที่ไม่เหมาะสม ทำให้ต้องมีการเฝ้าระวัง อย่างต่อเนื่อง

ส่วนการที่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่เสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติให้ประกาศ ให้ท้องที่ลำห้วยคลิตี้เป็นเขตควบคุมมลพิษตามมาตรา ๕๙ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้น เห็นว่า ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ยังไม่น่าที่จะครบองค์ประกอบที่จะสามารถกำหนดให้เป็นเขตควบคุมมลพิษตามกฎหมาย เพราะปริมาณสารตะกั่วในน้ำอยู่ในระดับที่ปลอดภัยต่อการอุปโภคและบริโภค แม้ว่าปริมาณ ตะกั่วในตะกอนดินท้องน้ำจะมีปริมาณสูงกว่าบริเวณที่ถูกปนเปื้อน แต่ก็มิได้จัดเป็น สารอันตรายตามที่กฎหมายกำหนด ประกอบกับลักษณะอาการที่แสดงออกของชาวบ้าน

/คลิตี้ล่าง...

คลิตี้ล่าง ก็ยังไม่มีหน่วยงานใดที่สรุปได้อย่างชัดเจนว่าเป็นอาการของโรคพิษตะกั่ว รวมทั้ง กรมทรัพยากรธรณี (เดิม) มิได้ตอบอนุญาตให้มีการตรวจและได้สั่งการให้บริษัทฯ (ซึ่งเป็น แหล่งกำเนิดมลพิษเพียงแห่งเดียวในพื้นที่) รื้อถอนโรงแต่งแร่ ทำให้ไม่มีแหล่งกำเนิดมลพิษ อีกต่อไป

ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนคัดค้านคำให้การว่า ก่อนที่บริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด จะปล่อยน้ำขุ่นข้นและตะกอนกากแร่ตะกั่วจากบ่อกักตะกอนลงสู่ ลำห้วยคลิตี้จนกรมทรัพยากรธรณี (เดิม) กระทรวงอุตสาหกรรมมีคำสั่งให้หยุดประกอบ กิจการและลงโทษปรับ นั้น ลำห้วยคลิตี้เป็นลำห้วยสาธารณะที่มีระบบนิเวศที่สมบูรณ์ เป็น แหล่งน้ำ แหล่งอาหารที่สำคัญของสิ่งมีชีวิตทุกชีวิตในชุมชนบ้านคลิตี้ล่าง การแพร่กระจาย ของสารตะกั่วได้นำไปสู่ภาวะการปนเปื้อนและสะสมของสารตะกั่วในน้ำ ในตะกอนดิน ในสัตว์น้ำ ก่อให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงต่อสภาพแวดล้อมระบบนิเวศและความหลากหลายทาง ชีวภาพ ผลกระทบต่อคุณภาพน้ำ พบว่าการปนเปื้อนของตะกั่วในลำห้วยคลิตี้สูงเกินค่ามาตรฐาน ที่ทางราชการกำหนด คือ เกินกว่า ๐.๐๕ มิลลิกรัมต่อลิตร ทุกตัวอย่างพบการปนเปื้อน เกินค่ามาตรฐานโดยค่ามาตรฐานการปนเปื้อนของสารตะกั่วในอาหารที่ยอมรับได้ต้อง ไม่เกิน ๑ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม นอกจากนี้ ค่าการปนเปื้อนของสารตะกั่วในตะกอนดิน ณ บริเวณก่อนโรงแต่งแร่ (เคซี ๑) เมื่อเปรียบเทียบ ณ จุดบริเวณหลังโรงแต่งแร่ลงมาผ่าน ชุมชนบ้านคลิตี้ล่าง ไปจนถึงจุดเก็บตัวอย่างสุดท้าย (เคซี ๘) พบว่า ค่าการปนเปื้อนอยู่ระหว่าง ๕,๘๗๐ - ๑๐๒,๕๗๔ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม ซึ่งเป็นปริมาณการปนเปื้อนที่สูงกว่าบริเวณ ก่อนผ่านโรงแต่งแร่ (เคซี ๑) ถึง ๔๐ - ๗๐๐ เท่า ทำให้ระบบห่วงโซ่อาหารโดยเฉพาะ สัตว์น้ำเล็กๆ กินแพลงตอนในตะกอนดินเป็นอาหาร ก็จะมีการสะสมสารตะกั่วใน สัตว์น้ำเล็ก ๆ เหล่านั้น เมื่อกุ้ง ปู หรือปลาหากินสัตว์น้ำเล็ก ๆ เหล่านี้เป็นอาหาร สารตะกั่ว ก็สะสมอยู่ในกุ้ง ปูหรือปลา เมื่อราษฎรในชุมชนบ้านคลิตี้ล่างจับสัตว์น้ำมาบริโภค สารตะกั่ว ซึ่งสะสมกันมาตามระบบห่วงโซ่อาหารก็จะเข้าไปสะสมอยู่ในร่างกายของผู้ที่บริโภคเข้าไป หรือการดื่มน้ำในลำห้วยก็เป็นกรนำสารตะกั่วเข้าไปสะสมในร่างกายโดยตรงเช่นกัน จึงส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของราษฎรในชุมชนบ้านคลิตี้ล่าง กล่าวคือ ขณะที่ ค่ามาตรฐานของระดับตะกั่วในเลือดในกลุ่มเด็กนั้นจะต้องไม่เกิน ๒๕ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร และกลุ่มผู้ใหญ่จะต้องไม่เกิน ๔๐ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร แต่รายงานผลการตรวจระดับตะกั่ว ในเลือดของสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรี ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๕ พบว่า ราษฎรชุมชน บ้านคลิตี้ล่างโดยเฉพาะกลุ่มเด็กซึ่งมีอายุ ๐ - ๑๕ ปี มีปริมาณตะกั่วสะสมในเลือดสูง

/ในระดับ...

ในระดับรุนแรง อาทิ เด็กชายก้องหล้า มีระดับตะกั่วในเลือด ๒๔.๓๑ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ มีระดับตะกั่วในเลือด ๓๘.๘๐ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร ผู้ฟ้องคดีที่ ๕ มีระดับตะกั่วในเลือด ๓๘.๒๕ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร เด็กหญิงอรทัย นาสวนทัศน์ย์ มีระดับตะกั่วในเลือด ๒๔ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร และหลายคนมีปริมาณตะกั่วในเลือดสูงเกินค่ามาตรฐานอย่างรุนแรง อาทิ เด็กหญิงตุ๊กตา นาสวนกิตติ มีระดับตะกั่วในเลือด ๒๙.๔๕ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร เด็กชายบุญพิทักษ์ ศรีสุวรรณมาลา มีระดับตะกั่วในเลือด ๒๘.๗๐ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร เด็กหญิงจันทร์จิรา นาสวนสุวรรณ มีระดับตะกั่วในเลือด ๓๗.๖๗ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร นางมะเข้แข่ง นาสวนนิวัฒน์ มีระดับตะกั่วในเลือด ๔๐.๒๔ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร เด็กชายวิชัย นาสวนนกน มีระดับตะกั่วในเลือด ๔๑ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร เด็กหญิงจันทร์ทิพย์ นาสวนทัศน์ย์ มีระดับตะกั่วในเลือด ๒๕ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร หากระดับสารตะกั่วในเลือด ๑๐ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร จะมีผลต่อระดับความสมบูรณ์ทางสติปัญญาและการเจริญเติบโต ระดับในเลือด ๒๐ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร จะมีผลต่อระบบประสาท ระดับ ๓๐ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร จะมีผลต่อการดูดซึมวิตามินดีและโครงสร้างของกระดูก ระดับ ๔๐ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร จะมีผลต่อการสร้างเม็ดเลือด ระดับ ๕๐ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร จะทำให้มีอาการปวดท้อง ตัวซีด มีผลต่อการทำงานของไตและสมอง และหากเกินระดับ ๑๐๐ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร อาจทำให้เสียชีวิตได้ นอกจากนี้ สถาบันควบคุมและป้องกันโรคแห่งประเทศสหรัฐอเมริกาได้แนะนำว่า กลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบด้านสุขภาพโดยเฉพาะกลุ่มซึ่งเป็นเด็ก หากระดับตะกั่วในเลือดของเด็กสูงในระดับ ๒๐ - ๔๔ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร เด็กควรได้รับการตรวจและรักษาโดยแพทย์ รวมทั้งการประเมินตรวจสภาพสิ่งแวดล้อมของเด็ก ปรากฏว่าเด็กจำนวนประมาณ ๔๐ คนในชุมชนบ้านคลิตี้ล่างถูกจัดให้เป็นกลุ่มเสี่ยง และอยู่ในการเฝ้าระวังผลกระทบด้านสุขภาพอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องภายใต้การดำเนินงานของกระทรวงสาธารณสุข และราษฎรชุมชนบ้านคลิตี้ล่างจำนวน ๗ ราย ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์โรงพยาบาลราชวิถีว่าป่วยเป็นโรคพิษตะกั่วเรื้อรัง และยังมีราษฎรจำนวนไม่น้อยที่มีปริมาณตะกั่วในเลือดสูงอย่างรุนแรงและสูงเกินมาตรฐานอย่างรุนแรง ยังไม่มีเอกสารทางการแพทย์รับรองถึงการเจ็บป่วยด้วยโรคพิษตะกั่วเรื้อรัง เนื่องจากไม่เคยเข้ารับการตรวจร่างกายอย่างเต็มรูปแบบภายใต้การดูแลของแพทย์ เพราะที่ผ่านมาราษฎรชุมชนบ้านคลิตี้ล่างทราบเรื่องดังกล่าวจากแพทย์ของกระทรวงสาธารณสุขที่เดินทางเข้ามาเจาะเลือด หากต้องการตรวจร่างกายโดยละเอียด จำเป็นต้องเดินทางเข้ามายังโรงพยาบาลในกรุงเทพ อย่างไรก็ตาม การที่มีราษฎรชุมชนบ้านคลิตี้ล่างอีกจำนวนหนึ่งที่ระดับค่าตะกั่วในเลือดที่สูงอย่างรุนแรงแต่ไม่เกิน

/ค่ามาตรฐาน...

